gemeente Zoetermeer

Aan
De gemeenteraad van Zoetermeer

Zaakid
2022-010296

Van
Het college/ Burgemeester Bezuijen

Datum
2 februari 2022

Onderwerp
Raadsmemo Reactie van het college op het Van der Feltz rapport d.d. 24 januari 2022, afdoening toezegging 499

Bijlagen
1

Inleiding
Op 25 oktober 2021 heeft de gemeenteraad een memo ontvangen naar aanleiding van een artikel in het NRC over onderzoek naar lokale moslimgemeenschappen. In het artikel van het NRC wordt ook verwezen naar de gemeente Zoetermeer. De gemeente Zoetermeer heeft eind 2017 aan NTA (Nuance door Training en Advies) als externe partij opdracht gegeven tot het uitvoeren van een krachtenveldanalyse. De krachtenveldanalyse had als doel om de lokale situatie in beeld te brengen. Dit als reactie op signalen en zorgen over radicalisering, een onderwerp dat op dat moment in 2017 hoog op de agenda stond. Het artikel in het NRC heeft binnen onze gemeente geleid tot reacties, zorgen en vragen. Om recht te doen aan de vragen en bijhorende zorgen over het onderling vertrouwen, achtte het college het van groot belang dat de handelswijze van het in 2017-2018 uitgevoerde onderzoek zorgvuldig in kaart wordt gebracht. Het college heeft de gemeentesecretaris in het najaar van 2021 daarom opdracht gegeven een onafhankelijk onderzoek uit te laten voeren naar de gang van zaken destijds.

Rechtmatigheidsonderzoek
Om de onderste steen boven te krijgen ten aanzien van de gang van zaken is gekozen voor een onderzoek door een advocatenkantoor van goede naam. Vanuit hun onafhankelijke positie en gelet op de beroepsvaardigheden van advocaten, zijn deze bij uitstek geschikt om een dergelijk onderzoek uit te voeren. Gekozen is voor een uitgebreid feitenonderzoek waarbij de islamitische organisaties bij de vraagstelling zijn betrokken. Ook alle vragen van de gemeenteraad zijn systematisch in het onderzoek meegenomen. Onderzocht zijn de feiten en omstandigheden die in 2017 hebben geleid tot het NTA-onderzoek, de rechtmatigheid van het NTA-onderzoek en de vraag hoe onder de werking van de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming moet worden omgegaan met informatie over personen zoals die tijdens het onderzoek is verkregen. Tenslotte wordt in het onderzoek van advocatenkantoor Van der Feltz ook ingegaan op de vraag of de vorm van het in 2017-2018 uitgevoerde onderzoek wetenschappelijk gezien verantwoord is.

Op 24 januari jl. heeft Van der Feltz advocaten rapport uitgebracht dat hierbij aan de gemeenteraad wordt aangeboden.

Conclusie Van der Feltz advocaten
In het rapport staan meerdere conclusies en beschouwingen. De belangrijkste conclusies zijn de volgende:

Nr. 168: Voor het in opdracht van de gemeente laten verrichten van een onderzoek op basis van de methode participerend observeren zoals ingevuld door NTA en als onderdeel van de preventieve aanpak tegen radicalisering waarbij de burgemeester als eindverantwoordelijke heeft te gelden, hebben wij geen wettelijke grondslag kunnen vaststellen

Nr. 73: Het college en de raad hebben volgens betrokkenen bij het NTA-onderzoek geen rol of daarover wetenschap gehad. Deze organen zijn over een of ander aangaande het NTA-onderzoek door de

burgemeester of vanuit de ambtelijke organisatie niet op de hoogte gesteld. Verwezen wordt hiervoor naar randnummers 32 en 33 van dit rapport.

Nr. 85 gedeeltelijk: Hoewel wij niet hebben kunnen vaststellen dat er sprake is geweest van "undercover-activiteiten", is in het bijzonder als het gaat om aan moskeeën afgelegde bezoeken door veldwerkers van NTA tezamen met (sleutel)respondenten, een vooraf voorzienbare situatie ontstaan waarin vanwege de toegepaste onderzoeksmethode (is geaccepteerd dat) andere moskeebezoekers zijn geobserveerd door NTA, zonder dat die personen zich daarvan bewust waren of konden zijn als zij niet zelf actief navraag zouden doen.

De overige hoofdconclusies zijn opgenomen in paragraaf 167 tot en met 170 van het bijgevoegde rapport.

Reactie van het college
Het onderzoeksrapport van Van der Feltz advocaten d.d. 24 januari 2022 en de daarin opgenomen conclusies wordt geheel onderschreven door het huidige college. Het college biedt haar oprechte verontschuldiging en excuses aan, aan alle betrokkenen in de Islamitische gemeenschap voor de gang van zaken destijds. Deze actie past absoluut niet in de open en transparante bestuurscultuur die deze gemeente voorstaat. De besluitvorming rondom de gebeurtenissen destijds zijn onzorgvuldig en met te weinig openheid en reflectie genomen. Voor de opdrachtverstrekking voor het onderzoek door NTA bestond in 2017 geen wettelijke basis. Door de wijze van uitvoering van het onderzoek door middel van participerende observaties is het risico aanvaard dat andere moskeebezoekers zijn geobserveerd door NTA. Dit zonder dat die personen zich daarvan bewust waren of konden zijn. Dat betreurt het college oprecht en had nooit op deze wijze mogen plaatsvinden. Het college realiseert zich dat het vertrouwen met de betrokken islamitische gemeenschappen- en organisaties is geschaad. Dat is betreurenswaardig, daar waar juist de samenwerking zo goed verliep op vele fronten. Wij zullen er dan ook alles aan doen dit vertrouwen terug te winnen.

Achtergrond van het onderzoek
Het geven van de onderzoeksopdracht aan NTA is in zekere zin door het Rijk aangemoedigd door subsidie beschikbaar te stellen. Dat neemt echter niet weg dat de burgemeester als bevoegd gezag een eigen verantwoordelijkheid heeft. Uit het onderzoeksrapport van Van der Feltz advocaten d.d. 24 januari 2022 blijkt dat er in 2017 geen duidelijke wettelijke grondslag bestond voor de onderzoeksopdracht aan NTA. Destijds was min of meer voorzienbaar dat de methode van participerende observaties zou leiden tot het verwerken van persoonsgegevens. Uit het rapport van Van der Feltz blijkt dat het in 2017 door NTA uitgevoerde onderzoek, wetenschappelijk gezien ook op een transparante manier had kunnen plaatsvinden. Voor wat betreft de Algemene verordening gegevensverwerking gaat het advies van Van der Feltz er van uit dat het goed verdedigbaar is dat de gemeente geen verwerkingsverantwoordelijke is. Omdat de gemeente opdracht heeft gegeven voor het uitbrengen van het NTA-rapport en in het bezit is van het rapport met daarin (gevoelige) persoonsgegevens heeft de gemeente ook een eigen verantwoordelijkheid. Op grond van de Algemene Verordening Gegevensbescherming mogen de persoonsgegevens maar zo kort mogelijk worden bewaard. Op het vernietigen van het NTA-rapport zijn de Uitvoeringswet Algemene verordening Gegevensbescherming en de Archiefwet van toepassing. Naast de beantwoording van de rechtmatigheidsvraag van het NTA-onderzoek speelt in deze zaak ook de vraag hoe moet worden omgegaan met het Wob verzoek van het NRC tot openbaarmaking van het NTA-rapport uit 2018. Voorts rust op het college een dwingende plicht om de in het rapport genoemde moskeebesturen te informeren over hetgeen in het rapport specifiek over hun eigen organisatie is vermeld.

Vervolgacties en agenda voor de toekomst
De moskeebesturen zijn uitgenodigd om kennis te nemen van de conclusies uit het rapport van Van der Feltz d.d. 24 januari 2022.

gemeente Zoetermeer

Het college beseft dat het vertrouwen van de betrokken islamitische organisaties is geschaad. Als eerste aanzet voor het herstel van dit vertrouwen zijn burgemeester Bezuijen en wethouder Ter Laak met de betrokken moskeebestuurders en het platform Interbeschouwelijk overleg Zoetermeer (ILOZ) in gesprek gegaan na de publicatie in de NRC (zie ook het memo van 25 oktober 2021). Na het raadsdebat is de burgemeester wederom in gesprek gegaan met de moskeebesturen en het platform ILOZ om te bekijken op welke wijze het vertrouwen hersteld kan worden. In de komende tijd zullen deze gesprekken op bestuurlijk en ambtelijk niveau met de moslimgemeenschap gecontinueerd worden. Gezamenlijk willen we gaan werken aan een agenda voor de toekomst, waarbij gelijkwaardigheid en compassie belangrijke uitgangspunten zijn.
Binnen het veiligheidsdomein hebben wij de afgelopen jaren geïnvesteerd in een open en transparante werkwijze en informatievoorziening. We willen deze lijn voortzetten en met de raad en college in gesprek over hoe wij hen kunnen meenemen in de informatievoorziening.
Ook binnen de organisatie zelf zijn in de afgelopen jaren bedrijfsvoeringprocessen verbeterd waardoor meer waarborgen zijn ingebouwd om herhaling te voorkomen. Het gaat hierbij om het navolgen van inkoopprocedures en de aanstelling an een privacyadviseur. Wij onderzoeken de mogelijkheid van een aanvullend protocol om dit in de toekomst te voorkomen.

Wet openbaarheid van bestuur
Het NRC heeft op grond van de Wet openbaarheid van bestuur een verzoek om openbaarmaking van het NTA-rapport ingediend. Bij meer dan 10 andere gemeenten waaronder Delft en Leidschendam-Voorburg is een dergelijk verzoek ingediend. Op die verzoeken is in een aantal gevallen een besluit genomen tot gedeeltelijke openbaarmaking. Tegen het niet geheel openbaar maken van het NTA-rapport loopt in het land ten minste 1 bezwaarprocedure. Tegenovergesteld daaraan loopt vanuit het NTA (bij een andere gemeente) een procedure tegen het op onderdelen openbaar maken van het NTA-rapport. Het zal enige tijd duren voordat juridisch duidelijkheid ontstaat over wat op grond van de toetsingsgronden van de Wob wel en wat niet openbaar is. Het belang van de zaak is er in tussentijd niet mee gediend dat de gemeente Zoetermeer met spoed een besluit op het Wob-verzoek neemt. We willen dit zorgvuldig doen en ook voor het besluit op basis van de Wob moet overleg plaatsvinden met de aanvrager(s). Over de openbaarheid van het NTA-rapport en de daarop betrekking hebbende stukken wordt, binnen de grenzen van de wet, binnen afzienbare tijd een besluit genomen.

Inzage betrokken partijen
In de raadsvergadering van maandag 25 oktober 2021 is toegezegd “de betrokken partijen te informeren over de gesprekken en inzage te geven in het onderzoek (toezegging 499)”.
Na het eerste gesprek met partijen in de week van 1 februari zullen afzonderlijke gesprekken ingepland worden met de betrokken besturen waarin zij inzage krijgen in hetgeen dat over de eigen persoon en/of organisatie is geschreven. Deze inzage betreft alleen de genoemde partijen en geen openbaarmaking op basis van de Wob. Hoewel inzage geven in eerste instantie bij het onderzoeksbureau NTA ligt ziet de gemeente het als daad van moreel belang om dit (alleen) met betrokken partijen te delen. Wij zijn immers in bezit van deze informatie. Hier zal een zorgvuldig proces voor doorlopen worden.

Voorgesteld wordt om hiermee de toezegging 499 als afgedaan te beschouwen.

gemeente
Zoetermeer

Voor technische vragen kunt u zich wenden tot:
Naam : Angelique Schepers
Telefoon : +31793468093
E-mailadres : a.schepers@zoetermeer.nl